

सन २०२२-२३ व २०२३-२४ करिता
राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत
“महाराष्ट्र पौष्टिक तृणधान्य” अभियानास
प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : पौतृव-२०२३/प्र.क्र.१६/४अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ०६ फेब्रुवारी, २०२३

संदर्भ:-

- १) केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१-१५/२०२२-RKVY/१, DT.१२ December, २०२२
- २) कृषि व पदुम विभागाचे पत्र क्र.RKV-२०२२/CR.२२७/१४-A, DT.०६ January, २०२३
- ३) कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र.कृआ/वि.प्र.२/राकृवियो/म.मि.मिशन-प्र.मान्यता/३२१९/२०२३,
दि.२७ जानेवारी, २०२३
- ४) राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समिती (SLSC) च्या
दि.११ जानेवारी, २०२३ रोजीच्या झालेल्या बैठकीचे दि.३० जानेवारी, २०२३ चे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :-

मा.पंतप्रधान श्री. नरेंद्र मोदी यांच्या पुढाकाराने संयुक्त राष्ट्रसंघाने २०२३ हे वर्ष “आंतरराष्ट्रीय पौष्टिक तृणधान्य वर्ष” म्हणून घोषित केले आहे. सदरील तृणधान्यांचे आहारामधील त्यांच्यामध्ये असलेल्या पोषणमूल्यांमुळे अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. त्यामुळे या तृणधान्यांची गणना पौष्टिक तृणधान्य अशी करण्यात आली आहे. तसेच वाढत्या नागरीकरणामुळे समाजामध्ये जीवनशैली विषयक वाढत असलेले आजार नियंत्रित करण्याची क्षमता या पिकांमध्ये आहे.

राज्यात पौष्टिक तृणधान्य पिकांचे होत असलेले क्षेत्र व उत्पादन ही चिंतेची बाब आहे. सदर पिकांचे राज्यात उत्पादन वाढीसाठी व त्याचा आहारातील वापर वाढविण्यासाठी प्रचार व प्रसिध्दी करणे गरजेचे आहे. यास्तव राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत सन २०२२-२३ व २०२३-२४ या दोन वर्षांच्या कालावधीमध्ये “महाराष्ट्र पौष्टिक तृणधान्य अभियान” राज्यातील एकूण ३४ जिल्ह्यांमध्ये राबविण्यात येणार आहे. पौष्टिक तृणधान्य पिकांचे क्षेत्र जास्त आहे तथापि राज्याच्या सरासरीपेक्षा जास्त उत्पादकता असलेल्या जिल्ह्यांमध्ये पिकाची उत्पादकता वाढ व जिल्ह्यामध्ये पिकाचे क्षेत्र कमी आहे. त्यामुळे राज्याच्या सरासरीपेक्षा कमी उत्पादकता असलेल्या जिल्ह्यांमध्ये आणि ज्या जिल्ह्यांमध्ये क्षेत्र नाही अशा जिल्ह्यांमध्ये वाढ करणे आवश्यक आहे.

केंद्र शासनाच्या संदर्भ क्र.१ येथील दि.१२ डिसेंबर, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये दिलेले अभिप्राय व त्याअनुषंगाने दिनांक ११ जानेवारी, २०२३ रोजी झालेल्या राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) बैठकीमध्ये सन २०२२-२३ करिता राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत “महाराष्ट्र पौष्टिक तृणधान्य अभियान” करिता रु.४९.२७ लाखाच्या कार्यक्रमास मान्यता दिली असून सदर बैठकीचे इतिवृत्त संदर्भ क्र.४ येथील दि.३० जानेवारी, २०२३ च्या पत्रान्वये निर्गमित केले आहे. त्यानुषंगाने सन २०२२-२३ व २०२३-२४ करिताराष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत “महाराष्ट्र पौष्टिक तृणधान्य” अभियानास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

१. सन २०२२-२३ व २०२३-२४ करिता राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत “महाराष्ट्र पौष्टिक तृणधान्य” अभियानाकरिता रु.४९२६.८८ लाखाच्या कार्यक्रमास पुढीलप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे:-

(लाख)

अ क्र	बाबी	भौतिक व आर्थिक लक्षांक (रक्कम रु. लाख)					
		पहिले वर्ष (२०२२-२३)		दुसरे वर्ष (२०२३-२४)		एकूण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	सुधारित तंत्रज्ञानावर आधारित पीक प्रात्यक्षिक	-	-	५९६५०	३५७९.००	५९६५०	३५७९.००
२	शेतीशाळा	-	-	५९७	८३.५१	५९७	८३.५१
३	अधिकारी / कर्मचारी प्रशिक्षण	३५२	१२६.७२			३५२	१२६.७२
४	शेतकरी शास्त्रज्ञ जिल्हा स्तरावर कार्यशाळा	३४	१३.६०			३४	१३.६०
५	अ) कार्यशाळा	१०	६०.००			१०	६०.००
	ब) प्रदर्शन/रोड शो/कृषि महोत्सव	३५	१४२.००			३५	१४२.००
	क) डिजिटल मीडियाद्वारे प्रचार प्रसिद्धी	४२१	५५७.४४			४२१	५५७.४४
	ड) प्रकाशने , छपाई द्वारे प्रचार प्रसिद्धी	८५०००	६८.००			८५०००	६८.००
	इ)सदिच्छा दुताद्वारे प्रचार प्रसिद्धी	२	२००.००			२	२००.००
	एकूण		११६७.७६		३६६२.५१		४८३०.२७
आकस्मित खर्च			४८.३०		४८.३०		९६.६१
एकूण एकंदर			१२१६.०६		३७१०.८१		४९२६.८८

२. सन २०२२-२३ व २०२३-२४ करिता “महाराष्ट्र पौष्टिक तृणधान्य” अभियानासाठी रु.४९२६.८८ लाख निधीचे वितरण राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत करण्यात येईल.
३. सदर अभियान केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन क्र.१ येथील पत्रान्वये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राबविण्याची दक्षता घ्यावी.
४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०२०६१२१३३११३०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संतोष कराड)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

१. मा. मंत्री (कृषि) यांचे स्वीय सहायक ,मंत्रालय, मुंबई.

२. मा.विरोधी पक्ष नेता ,विधानसभा ,विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
३. मा.विरोधी पक्ष नेता ,विधानपरिषद ,विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
४. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग ,मंत्रालय, मुंबई
६. प्रधान सचिव (कृषि) ,कृषि व पदुम विभाग ,मंत्रालय, मुंबई.
७. आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
९. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
१०. सर्व विभागीय कृषी सहसंचालक
११. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी
१२. महालेखाकार (स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा), मुंबई.
१३. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
१४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
१५. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
१६. सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, पुणे
१७. वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३), मंत्रालय, मुंबई
१८. कार्यासन-१४अ (राकृवियो), कृषि व पदुम विभाग ,मंत्रालय, मुंबई.
१९. निवड नस्ती-४अ.